

Artur Lis

Wincenty Kadłubek - bibliografia

Pomnik bł. Wincentego Kadłubka na Okalinie z 1909 r.

Fot. A. Lis

Wincenty Kadłubek
- bibliografia

Artur Lis

Sandomierz 2019

Projekt okładki, redakcja techniczna:
Rafał Podleśny

Tłumaczenie na język angielski i francuski:
mgr Jolanta Jakubczyk

Recenzenci:

prof. dr hab. Czesław Deptuła,
dr hab. Marek Bielecki

Fotografie ze zbiorów A. Lis

Copyright 2019 by Artur Lis

Wydawnictwo ARMORYKA
ul. Krucza 16
27-600 Sandomierz
<http://www.armoryka.pl/>

ISBN 978-83-8064-792-3

Spis treści

<i>Pochodzenie Origin Genese</i>		7
<i>Studia Studies Les etudes</i>		13
<i>Prawo Law Le droit</i>		23
<i>Czas i miejsce spisania kroniki </i>		
<i>Time and place of writing the Chronicle </i>		
<i>Époque et lieu d'écriture de la chronique</i>		31
<i>Biskupstwo Bishopric Eveche</i>		39
<i>Cysters Cistercian Cistercien</i>		47
<i>Kult Cult Le culte</i>		55
<i>Dzieje bajeczne – Krak i Wanda </i>		
<i>Fairy tale - Krak and Wanda </i>		
<i>La legende de Krak et Wanda</i>		63
<i>Kronika – Chronicle – La Chronique</i>		71

Budowniczy państwa polskiego	
The builder of the Polish state	
Les bâtisseurs de l'état polonais	79
Święty Stanisław	
Saint Stanisław	
Saint Stanislas	87
<i>Komentarz Jana z Dąbrowki do Kroniki</i> <i>mistrza Wincentego </i>	
<i>Comment of Jan from Dąbrowka to the Chronicle</i> <i>of the master Wincenty </i>	
<i>Commentaire de Jan de Dąbrowka</i> <i>sur la Chroniquen </i>	95
Bio-bibliografia	103

I

Pochodzenie

Origin

Genese

Wincenty Kadłubek

Źródło: https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Wincenty_Kadłubek.png (domena publiczna)

Pochodzenie

W historiografii definitywnie nie rozstrzygnięto kwestii czasu i miejsca urodzenia ani przynależności rodowej - autora *Kroniki polskiej*, posiadacza tytułu naukowego, biskupa, cystersa, błogosławionego - mistrza Wincentego Kadłubka. Szereg źródeł odnotowało fakt zgonu Wincentego w roku 1223 w klasztorze jędrzejowskim. Według tradycji zrodzonej w średniowieczu i podtrzymanej w kulcie Wincentego kronikarz miał przeżyć około 70 lat. Rozbieżności w dacie jego narodzin są spore, najprawdopodobniej było to dziesięciolecie 1150-1160, a nawet lata sześćdziesiąte.

W literaturze naukowej można wyróżnić następujące koncepcje miejsca narodzin Wincentego Kadłubka:

- Karwów koło Opatowa,
- Kargów koło Stopnicy,

oraz koncepcje jego pochodzenia rodowego:

- pochodzenie z niskiego rodu
- Ród Różyców,

- Ród Lisów,
- Ród Łabędziów.

Większość badaczy przyjmuje, że mistrz Wincenty pochodził z Karwowa koło Opatowa w parafii Włostów oraz należał do rodu Łabędziów (agnatyczny potomek Bogusława Włostowica, brata słynnego palatyna Piotra Włostowica).

Origin

Historiography, the question of the time and place of birth or family affiliation of master Wincenty Kadłubek – the author of the Polish Chronicle, a holder of an academic title, bishop, a Cistercin and the blessed – has definitely not been resolved.. A number of sources reported the death of Wincenty in 1223 in the Jędrzejów monastery. According to the tradition dating from the Middle Ages and maintained in the cult of Wincenty, he was to live about 70 years. There are variations in the reports of the date of his birth but most likely it was around 1150-1160, possibly later.

The following concepts of the birthplace of Wincenty Kadłubek can be distinguished in the scientific literature: Scientific literature indicates that the place of his birth could have been:

- Karwów near Opatów,
- Kargów near Stopnica,

and concepts of his pedigree origin:

- descent from a low family
- Różyc Family,

- Lis Family,
- The Łabędź Family.

Most researchers assume that Wincenty came from Karwów near Opatów in the Włostów parish and belonged to the Labeledz family (an agnatic descendant of Bogusław Włostowic, the brother of the famous palatine Piotr Włostowic).

Genese

En historiographie, la question de la date et du lieu de naissance, ou de l'appartenance familiale de l'auteur de la Chronique polonaise, titulaire d'un titre academique, eveque, cistercien et bienheureux maitre Wincenty Kadłubek - n'était definitivement pas resolue. Un certain nombre de sources ont signale la mort de Wincenty en 1223 dans le monastere de Jędrzejow. Selon la tradition, nee au Moyen Age et soutenue dans le culte de Wincenty, le chroniqueur a du vivre environ 70 ans. Les divergences sur sa date de naissance sont importantes, probablement la decennie entre 1150-1160 et meme les annees soixante.

Les options suivantes du lieu de naissance de Wincenty Kadłubek peuvent etre trouvees dans la litterature scientifique:

- Karwow pres d'Opatow,
- Kargow pres de Stopnica,

et propositions sur son origine :

- descendance d'une famille modeste
- Famille de Rożyc,

- La famille de Lis,
- La famille des Cygnes.

La plupart des chercheurs supposent que Wincenty venait de Karwow, pres d'Opatow, dans la paroisse de Włostow, et appartenait a la famille Labeledz (un descendant agnant de Bogusław Włostowic, frere du celebre palatino Piotr Włostowic).

II

Studia

Studies

Les etudes

Wincenty Kadłubek w pochodzie benedyktynów (Jan Matejko)

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wincenty_Kadłubek#/media/Plik:Wincenty_Kadłubek_-_rys._Jan_Matejko.jpg (domena publiczna)

Studia

Określenie „magister” przy imieniu Wincentego mogło oznaczać tytuł naukowy uzyskany na jednej z zagranicznych uczelni, mogło dotyczyć też urzędu scholastyka - kierownika szkoły przy kapitule katedralnej czy kolegiackiej. Dla zwolenników tezy o studiach Wincentego przedmiotem sporu pozostaje oczywiście lokalizacja uniwersytetu, następnie kierunek z którym łączył się tytuł magisterski kronikarza, a także czas studiów.

Można wyodrębnić następujące hipotezy:

- pobieranie nauk przez Wincentego w szkołach niższego typu niż uniwersytety czy uczelnie typu szkoły katedralnej z Chartres, z sugestią uczelni krajowej, w pierwszym rzędzie szkoły katedralnej w Krakowie,
- powiązanie formacji intelektualnej przejawionej w kronice z wiedzą zdobytą podczas pobytu w klasztorze jędrzejowskim. Opinia ta zawiesza rozważania na temat wcześniejszych etapów wykształcenia Wincentego, odnosi się jednak z wyraźnym sceptycyzmem do odczytywanych w dziele świadectw

- studiów zagranicznych, zwłaszcza we Francji,
- studia prawnicze w Bolonii,
  - studia nauk wyzwolonych we Francji,
  - wielodyscyplinarne studia zagraniczne we Francji i Italii.

Na podstawie badań Oswalda Balzera i Brygidy Kürbis wskazuje się na ogromną erudycję kronikarza świadcząca o ukończeniu studiów z tytułem naukowym magistra (Paryż). W dziele Wincentego można wyszukać świadectwa „europejskiej” uczoneości autora oraz świadectwa awansu kulturowego środowiska, z którego wyszedł kronikarz.

Studies

The addition of the term „master” to the name of Wincenty Kadłubek could have a reason from a title obtained at a foreign university. It could also have applied to his position as head of the cathedral school or collegiate. For those who believe he was called „master” because he had studied abroad the questions are what did he study, where and when?

The following hypotheses can be distinguished:

- drawing lessons by Wincenty in lower-class schools than universities or colleges of the cathedral school in Chartres, with the suggestion of a national university, in the first place of the cathedral school in Krakow
- drawing lessons in lower-class schools rather than universities or colleges of the cathedral school in Chartres in France. The other hypothesis says about Wincenty Kadłubek studying in the national university and, on that point, the first on the list is the cathedral school in Krakow.
- linking the intellectual information in the chronicle with the

knowledge acquired during his stay at the Jędrzejów monastery. This opinion dismisses further consideration about the earlier stages of Wincenty's education, but there are many doubts about his studies abroad, especially in France.

- the study of law in Bologna law studies in Bologna- studies of liberated sciences in France Based on the research of Oswald Balzer and Brygida Kürbis, the great knowledge of the chronicler Wincenty Kadłubek indicates the completion of studies with the title of master's degree (Paris). In the Polish Chronicle, one can find evidence of his «European» scholarship as well as evidence of the higher intellectual and cultural level of the environment from which the chronicler came out.

Les etudes

Le terme “magister” accolé au nom de Wincenty pourrait désigner le titre académique obtenu dans l’une des universités étrangères. Il pourrait également s’appliquer à la fonction de chef de scolastique de l’école du chapitre de la cathédrale ou de la collégiale. Pour les partisans de la thèse sur les études de Wincenty, le litige porte, bien entendu, sur la localisation de l’université, puis sur l’orientation donnée à sa thèse de maîtrise, ainsi que la période de ses études.

Les hypothèses suivantes peuvent être distinguées :

- cours de dessin dispensés par Wincenty dans des classes primaires d’écoles, des universités ou collèges, à l’école de la cathédrale de Chartres, avec la suggestion d’une autre université nationale, à la place de l’école de la cathédrale de Cracovie,
- en liant la formation intellectuelle montrée dans la chronique aux connaissances acquises pendant le séjour au monastère de Jędrzejów.

Cet avis jette une doute concernant les premières étapes de l’éducation de Wincenty ; avis très sceptiques en ce qui concerne les te-

moignages lus dans son oeuvre quant a des etudes a l'étranger et particulièrement en France.

- etudes de droit a Bologne,
- etudes de sciences libres en France,
- etudes etrangeres pluridisciplinaires en France et en Italie.

Sur la base des recherches d'Oswald Balzer et Brygida Kurbis, l'immense erudition du chroniqueur indique la fin des etudes avec le grade de maitrise (Paris). Dans le travail de Wincenty, on peut trouver les temoignages de l'erudition „europeenne” de l'auteur et les preuves du progres culturel de l'environnement d'ou est issu le chroniqueur.

III

Prawo

Law

Le droit

Pomnik bł. Wincentego Kadłubka przy Bazylice Najświętszej Marii Panny w Sandomierzu
Fot. A. Lis

Prawo

W *Kronice polskiej* biskupa Wincentego znajduje się wiele zapożyczeń z prawa kanonicznego i prawa rzymskiego współczesnego jej autorowi. Świadczy to o ogromnej erudycji kronikarza, nie tylko w literaturze ale również w znanych kodyfikacjach prawa. Źródła prawa rzymskiego wywarły ogromny wpływ na treść dzieła Wincentego. Przedstawiane wypadki historyczne relacjonował on w oparciu o cytaty z Kodyfikacji Justyniańskiej lub z użyciem sformułowań i terminów bezpośrednio z niej przejętych. Mistrz Wincenty Kadłubek w swej kronice wielokrotnie udowodnił znajomość prawa kanonicznego poprzez liczne zapożyczenia z Dekretu Gracjana. Na kartach swojego dzieła wprowadził rozmowę Bolesława Chrobrego ze świętym Wojciechem, który pouczał władcę na temat wyższości prawa kanonicznego nad świeckim.

Law

In the Polish Chronicle of Bishop Wincenty there are many borrowings from canon law and modern Roman law at the time. This testifies to the great erudition of the chronicler, not only in literature but also in the well-known codifications of the law. Sources of Roman law have had a huge impact on the content of Wincenty's work. He reported historical events on the basis of quotations from Justinian Codification or using phrases and terms directly taken over from it.. Master Wincenty Kadłubek in his chronicle has repeatedly proved his knowledge of canon law through numerous borrowings from the Decree of Gracian. On the pages of the Chronicle he recorded a conversation between Bolesław Chrobry and Saint Wojciech, in which Saint Wojciech taught the ruler about the superiority of canon law over the common law.